

Toelichting BenW-adviesnota

Onderwerp: Richtinggevend kader toekomst accommodaties/voorzieningen gemeente Beesel	Afdeling/team:	Welzijn
	Afdelingshoofd:	Bremmers, P.H.M.
	Auteur:	Peeters, A.M.M. (Alex)
	Datum vergadering:	20 november 2017

1. Aanleiding

In 2015 luidde een van de conclusies van het bestuurskrachtonderzoek dat er een visie nodig is over het maatschappelijk vastgoed in Beesel. Maatschappelijk vastgoed zijn terreinen en gebouwen met een publieke functie in de sportsector, de zorg, welzijn, onderwijs en cultuur.

Daartoe is een uitgebreide dialoog aangegaan met de inwoners en het verenigingsleven. Als bouwstenen voor die nieuwe visie dienen onder meer de notitie *Blij in Beesel*, de Burgerpeiling van mei 2016, de uitkomsten van de inventarisatie *Blijvend Voorzien* met verenigingen en gebruikers van accommodaties, de resultaten van het onderzoek *De toekomstgerichte vereniging* en contact in het zogenaamde Verenigingscafé.

Uitkomst van al die trajecten is dat Beesel beschikt over voldoende maatschappelijk vastgoed en dat de staat van onderhoud van die accommodaties redelijk tot goed is.

De maatschappelijke voorzieningen in Beesel worden echter de komende jaren geconfronteerd met demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Individualisering

Net als in de rest van Nederland is ook in onze gemeente sprake van vergrijzing van de bevolking. Op termijn krimpt het aantal inwoners. Bovendien gaat ook de individualisering van de samenleving niet aan de gemeente Beesel voorbij. Een individualisering die ertoe leidt dat mensen minder betrokken zijn bij het verenigingsleven specifiek en de samenleving in het algemeen.

Beide ontwikkelingen zorgen voor een daling van het aantal vrijwilligers en leden bij verenigingen. In de gemeente Beesel wacht verenigingen een terugloop van gemiddeld vijftien procent, zo luiden de prognoses. Een deel van de verenigingen geeft aan nu al veel moeite te hebben het ledenbestand op peil te houden. Zie hiervoor bijlage 1, het boekje met de opbrengst uit het traject toekomstbestendige vereniging. Hiervoor is de module dokter krimp toegepast op de huidige ledenaantallen van verenigingen. LET WEL: dit betreft een prognose op basis van de huidige situatie en bij onveranderd beleid bij de vereniging zelf.

Zowel inwoners als verenigingen hebben, ook in de burgerpeiling, nadrukkelijk aangegeven de huidige voorzieningen in de kernen Reuver, Beesel en Offenbeek te willen handhaven. Hiervoor zijn voldoende kansen.

Afwachten

Daarvoor zijn maatwerk, nieuwe vormen van samenwerking, meer eigen verantwoordelijkheid en initiatief van verenigingen en slim en effectief gebruik van terreinen en accommodaties nodig. Participatie en gedeelde verantwoordelijkheid dus.

Afwachten en achterover leunen is geen optie. Op termijn wacht dan onvermijdelijk het scenario van nog meer overcapaciteit, sluitingen en financiële tekorten. Door nu nadrukkelijker de samenwerking aan te gaan, kunnen verenigingen en de gemeente er samen voor zorgen dat de leefbaarheid in de kernen van de gemeente Beesel met een passend aanbod voorzieningen van hoog niveau blijft.

2. Uitgangssituatie en doelstelling

Het maatschappelijk vastgoed in Beesel telt 31 terreinen en gebouwen. Offenbeek heeft dertien voorzieningen, Reuver tien en de kern Beesel kent acht accommodaties. De staat van onderhoud van het vastgoed levert geen kopzorgen op en is redelijk tot goed, net als de bereikbaarheid.

De inwoners van de gemeente Beesel zijn tevreden over het aanbod van voorzieningen. Met name onderwijs, zorg en sport scoren prima met gemiddeld meer dan 80 procent, zo wijst de Burgerpeiling uit.

Uit de inventarisatie van het aanbod maatschappelijk vastgoed, blijkt echter dat er inmiddels sprake is van de eerste overcapaciteit. Denk hierbij aan voorzieningen als tennisbanen en voorzieningen voor het welzijnswerk cq. maatschappelijke functies. Alleen al De Schakel zou voor dit laatste voldoende zijn voor onze gemeente.

Meerwaarde

Daarom is het noodzakelijk dat gemeente en verenigingen/gebruikers van het maatschappelijk vastgoed hand in hand als partners gaan optreden. Met gedeelde verantwoordelijkheid en vooral het besef dat instandhouding van accommodaties en terreinen geen doel op zich is, maar dat alleen de maatschappelijke meerwaarde telt.

Uit het benchmarkonderzoek naar het aanbod van maatschappelijk vastgoed in andere gemeenten blijkt dat in Beesel nu al forse scheefgroei zit in de beschikbare ruimte in met name de sector welzijn. Voor die activiteiten is gemiddeld 70 vierkante meter per duizend inwoners beschikbaar. Om in de pas te lopen met andere gemeenten zou dat voor Beesel met 13.400 inwoners een aanbod van 938 vierkante meter betekenen. Alleen De Schakel in Reuver biedt al een capaciteit van 900 vierkante meter.

Het verenigingsleven in Beesel beseft ook dat alleen met een gezamenlijke en slimme aanpak het voorzieningenaanbod op peil kan blijven. De eerste stappen zijn inmiddels al gezet. Zo is Sport- en Spelcentrum De Solberg niet alleen meer een plek voor voetbal- en korfbal, maar is er ook ruimte voor jeu de boules, beugelen, wandelen en bootcamp. Een uitbreiding van het activiteitenpakket staat alweer op stapel. De Solberg is met die multifunctionele aanpak uitgegroeid tot een voorziening voor een brede groep inwoners en een constante toestroom bezoekers.

Cruciaal

Uitgangspunt blijft dat er in de kernen van Beesel voldoende maatschappelijke voorzieningen blijven voor sport, cultuur, welzijn, zorg en onderwijs. Dat is van cruciaal belang voor de leefbaarheid en het sociale klimaat in Reuver, Beesel en Offenbeek. We hechten belang aan het behoud van de identiteit van de drie kernen maar we willen kansen voor samenwerking binnen de verschillende kernen niet uit het oog verliezen en bespreekbaar maken.

Een belevend Beesel is het toekomstbeeld van onze gemeente, zoals dat samen met onze inwoners is geschetst in de visie *Blij in Beesel*. Die beleving op het terrein van sport, cultuur, recreatie en

evenementen is alleen mogelijk met voldoende voorzieningen om mensen samen te brengen en Beesel te laten beleven.

Daarvoor is het noodzakelijk dat die accommodaties voldoende benut worden en daarmee ook betaalbaar blijven.

Doelstelling

De gemeente Beesel wil samen met het verenigingsleven en andere gebruikers van het maatschappelijk vastgoed naar een aanbod en gebruik van voorzieningen waarmee de leefbaarheid en het sociale klimaat in de kernen is gegarandeerd. Alle inwoners kunnen meedoen aan activiteiten en kunnen Beesel volop beleven. Er is geen overcapaciteit meer in het aanbod voorzieningen en daar zorgen we samen met inwoners, gebruikers, verenigingen en partners voor. Accommodaties voorzien in een duidelijke behoefte en worden goed benut. Bij nieuwe ontwikkelingen houden we rekening met overcapaciteit die er is. We waken voor overcapaciteit bij nieuwe ontwikkelingen.

Die accommodaties moeten duurzaam, toegankelijk en vooral ook multifunctioneel zijn. Voorzieningen die geschikt zijn voor meerdere gebruikers en meerdere activiteiten. De identiteit van- en het aanbod in de afzonderlijk kernen staat daarbij centraal. Het maatschappelijk vastgoed moet betaalbaar blijven. We doen als gemeente Beesel daarbij wat nodig is en wat werkt, nu en in de toekomst. Zowel gemeente als verenigingen en overige gebruikers van het maatschappelijk vastgoed oordelen dat daarbij maatwerk nodig is.

Initiatieven

Bij dat toekomstbeeld en die nieuwe samenwerking passen vooral ook initiatieven vanuit de samenleving. Zeker als daarbij veel vrijwilligersinzet aan te pas komt, zal de gemeente die initiatieven stimuleren en steunen vanuit haar faciliterende rol. Die initiatieven moeten wel passen binnen het wensbeeld van een voorzieningenaanbod dat door efficiënt en slim gebruik past als een maatkostuum. Partners die aankloppen met nieuwe maatschappelijke activiteiten moeten daartoe een goed plan opstellen waaruit blijkt hoe invulling gegeven wordt aan toekomstige ontwikkelingen zoals krimp.

Trots

De gemeente is trots op het voorzieningenpakket dat de afgelopen decennia dankzij de inzet van verenigingen en vele honderden vrijwilligers is gerealiseerd. Het college van B en W voelt er dan ook niets voor om strenge regels en starre voorschriften te hanteren als het gaat om de toekomst van het maatschappelijk vastgoed. De gemeente wil structureel de dialoog voeren met verenigingen om samen te zorgen voor het behoud van het juiste aanbod voorzieningen. Daarbij maakt de gemeente graag gebruik van de kennis en expertise van het verenigingsleven en de gemeenschap.

3. Rol gemeente en visie en strategie participatie

Voor die dialoog met de gebruikers van het maatschappelijk vastgoed introduceert de gemeente algemene richtlijnen, die volop ruimte bieden voor maatwerk.

- Het behoud van maatschappelijk vastgoed is geen doel op zich. Van voorzieningen verwachten we wel dat ze een maatschappelijke meerwaarde hebben. Die meerwaarde kan het samenbrengen van inwoners zijn, maar ook zorg, sport en meer bewegen.
- Accommodaties die gesubsidieerd worden door de gemeente richten zich op multifunctionaliteit, duurzaamheid, toegankelijkheid en deze zijn te gebruiken door meerdere doelgroepen. Mogelijkheden om voorzieningen te clusteren krijgen steun. Met die aanpak kunnen de gevolgen van de krimp en het dalend aantal vrijwilligers worden opgevangen. Maatschappelijk vastgoed dat niet past binnen het gewenste toekomstbeeld van het voorzieningenaanbod, krijgt geen steun van de gemeente.

- Bij nieuwe initiatieven is maatwerk uitgangspunt. We gaan als gemeente de dialoog aan en doen het #gewoonsamen.
- Verenigingen worden beloond als ze extra maatschappelijke taken vervullen met een meerwaarde voor de Beeselse gemeenschap.
- Initiatieven van onderop worden gestimuleerd. Om in aanmerking te komen voor subsidie moeten verenigingen wel een goed plan ontwikkelen dat aansluit bij de visie van de gemeente. Uit dit plan moet blijken hoe invulling gegeven wordt aan toekomstige ontwikkelingen zoals krimp. Voorwaarde is wel dat die initiatieven geen dubluures opleveren. Met andere woorden: als er een soortgelijke voorziening al in de nabijheid is, geeft de gemeente geen steun.

Deze richtlijnen passen in het streven van de gemeente om als partner te opereren in een vitale en zelforganiserende gemeenschap. Met flexibiliteit, en oog en oor voor ontwikkelingen in de samenleving. Dat vereist een permanente dialoog met maatwerk. De rol van de gemeente die vooraf beslist en het proces bepaalt, is verleden tijd.

Elk initiatief zal daarmee telkens weer via maatwerk beoordeelt en gewogen moeten worden. De discussie over een initiatief is daarmee nog een meer een zaak van ons #gewoonsamen geworden.

4. Toelichting

Uit de dialoog met het verenigingsleven komt naar voren dat de verenigingen instemmen met het principe dat handhaving van stenen geen doel op zich is. Als de kwaliteit van de voorzieningen dat vergt, zijn verenigingen bereid mee te denken over zaken als multifunctionaliteit, toegankelijkheid, etc.

Het streven naar duurzaamheid van de accommodaties wordt ook omarmd door de verenigingen. Maar dan wel in samenwerking tussen gemeente en het verenigingsleven. Verenigingen kunnen daar niet alleen (financieel) voor verantwoordelijk worden gesteld.

Het verenigingsleven is Beesel schaarst zich ook achter het principe van maatwerk. Voorwaarde is wel dat er optimale transparantie is over de aard en de mate van subsidieverstrekking.

De verenigingen onderschrijven dat een eigen accommodatie een toekomstvisie vergt om nieuwe overcapaciteit te voorkomen. Ook staan ze open voor het multifunctioneel gebruik van hun accommodatie door derden. De overcapaciteit die zich al manifesteert blijkt daarvoor vaak al een sta-in-de-weg.

Verantwoordelijkheid

De gemeente heeft zelf ook maatschappelijk vastgoed in eigendom. Sporthal De Schans, de basisscholen, de gymzalen en het zwembad zijn daar voorbeelden van.

Als het gaat om onderwijs valt dat vastgoed onder de wettelijke taken van de gemeente.

Accommodaties die opereren zonder gemeentelijke ondersteuning, moeten op eigen kracht opereren als onderdeel van de vitale en zelforganiserende samenleving.

Ook in de gemeente Beesel verandert het decor. De overheid geeft ruimte aan de burger. Het initiatief komt meer en meer bij de inwoners te liggen en zij nemen ook steeds meer initiatief. De gemeente wil loslaten, ondersteunen en vertrouwen in de kennis van de inwoners. Dat vergt een andere werkwijze en houding van de gemeente, maar ook van de partners. Dat betekent hand in hand aan de slag om te leren en te ontwikkelen, te improviseren en te experimenteren. Dat kan alleen slagen als partijen elkaar beschouwen als volwaardige partners. Ook op de markt van het maatschappelijk vastgoed. Ook hier geldt we doen het #gewoonsamen.

Met dit voorstel stellen we richtlijnen vast die, geheel in lijn met de visie Blij in Beesel, gericht zijn op een duurzame relatie met inwoners en partners alsmede het behoud van onze voorzieningen.

5. Visie Blij in Beesel

De visie Blij in Beesel is een van de fundamenten van het streven om het maatschappelijk vastgoed zodanig te ordenen dat de leefbaarheid in de kernen Reuver, Offenbeek en Beesel ook in de toekomst gegarandeerd is. De visie is integraal onderdeel van dit voorstel.

De visie Blij in Beesel komt tot uitdrukking in de handelwijze die wordt voorgesteld. We willen namelijk een meedenkende, communicerende, benaderbare gemeente zijn, die midden in de gemeenschap staat en deze ook de rol en positie geeft die daarbij hoort. Ook is de visie Blij in Beesel uitdrukkelijk het doel van deze handelwijze. We willen #gewoonsamen een levendige gemeenschap zijn, met het dorps karakter zoals dit nu is. Daarbij zijn handelwijze en doel twee zijden van dezelfde medaille.

6. Integrale afstemming

Dit voorstel is tot stand gekomen vanuit een tweetal trajecten met inwoners, partners en verenigingen. Daarnaast is vanuit verschillende beleidsvelden, zoals sport-, gezondheid-, cultuur-, en welzijnsbeleid, input geleverd aan dit voorstel.

- a. Communicatief (denk aan: Gemeente Info, pers, website, klantenbalie en Apropos)

De visie Blij in Beesel is breed en in verschillende communicatieve uitingen gedeeld. De visie Blij in Beesel blijft een leidraad voor de gemeente in zowel haar denken, haar handelen en haar manier van communiceren.

Met de vormgeving van het traject toekomstbestendige vereniging zijn 9 verenigingen middels video door raadsleden geïnterviewd. Deze video's kunnen in het vervolg voor inspiratie van andere verenigingen dienen en wellicht voor al onze inwoners. Daarnaast is de opbrengst uit het traject toekomstbestendige vereniging vevat in een informatief boekje (net als de visie Blij in Beesel).

Voor de 5 richtlijnen, die voortkomen uit de doorlopen trajecten Blijvend Voorzien, Blij in Beesel en toekomstbestendige vereniging, is een visuele weergave gemaakt die in een oogopslag deze richtlijnen voor zowel inhoud als handelwijze weergeven.

- b. Financieel

N.v.t.

- c. Juridisch

N.v.t.

- d. Collegeprogramma

- e. Risico's

7. Toegankelijkheid

Voorwaarde bij alle door de gemeente Beesel gesubsidieerde verenigingen en initiatieven als ook bij het beheer van de door de gemeente gesubsidieerde accommodaties is dat deze voor alle inwoners toegankelijk en laagdrempelig moeten zijn. Duurzaamheid is daarnaast opgenomen in de richtlijnen

8. Duurzaamheid

Met dit voorstel stellen we richtlijnen vast die, geheel in lijn met de visie Blij in Beesel, gericht zijn op een duurzame relatie met inwoners en partners alsmede het behoud van onze voorzieningen. Daarnaast geldt voor het gemeentelijk vastgoed de doelstelling van maximale verduurzaming in 2030. De gemeente Beesel stimuleert verenigingen met een eigen accommodatie om duurzaamheidsmaatregelen te nemen. Dit vloeit voort uit de duurzaamheidsagenda 2017-2020.

9. Voorstel / advies

1. Kennis te nemen van de uitkomsten uit het traject toekomstbestendige vereniging. (Bijlage 1).
2. Akkoord te gaan met de richtlijnen van de visie voorzieningen/ accommodaties om daarmee in dialoog met het verenigingsleven, inwoners, partners en initiatiefnemers een toekomstbestendig en op maat gesneden aanbod van maatschappelijk vastgoed in de gemeente Beesel te realiseren. Niet van bovenaf opgelegd en dichtgetimmerd, maar met algemene richtlijnen die uiteindelijk moeten leiden tot een voorzieningenaanbod waarmee de leefbaarheid in de kernen ook in de toekomst is gegarandeerd. (Bijlage 2 en 3).